of such terms in scientific papers on criminalistics should be evaluated as obstruction of criminalistic terminology.

Keywords: theory of criminalistics, criminalistic tactics, criminal acts investigation, performing of investigative actions.

DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05>

УДК 343.98

Ю. М. Чорноус, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор
E-mail: chornous@ukr.net,

М. М. Шикоряк, старший слідчий Головного управління Національної поліції у Львівській області, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ

Досліджено формування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо особливостей початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями. Систематизовано законодавство, що визначає правові й організаційні особливості кримінального провадження за цих умов. Наведено типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями, та охарактеризовано особливості їх вирішення.

Ключові слова: іноземець, правовий статус, розслідування, слідча ситуація.

Проведені дослідження свідчать, що злочинність іноземців не має тенденції до зменшення, а набуває нових форм і засобів реалізації. Зміни суспільного життя сприяють їх трансформації, удосконаленню засобів і методів злочинної діяльності. Сьогодні відбувається розвиток міжнародних відносин, розширення соціально-економічних зв'язків, спрощення порядку міжнародних поїздок, підвищення інтенсивності міграції населення, утворення етнічних діаспор. Зазначені обставини злочинці використовують для вчинення протиправних дій, відкриваючи нові злочинні можливості. На криміногенну ситуацію негативно впливає війсьний конфлікт на Сході України, проникнення на територію України осіб із злочинними намірами, переховування злочинців на території іноземних держав. Так, згідно з даними Генеральної прокуратури України протягом 2016 р. іноземці вчинили 1046 кримінальних правопорушень, а у 2017 – уже 1559¹.

Розслідування злочинів, учинених іноземцями, пов'язано з додатковими складнощами, необхідністю врахування правового статусу іноземця, його

¹ Статистичні дані. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=104404.

індивідуальних ознак. Для вирішення поставлених завдань необхідні взаємодія слідчого із представниками різних державних і правоохоронних органів, застосування заходів міжнародного співробітництва.

Окремі проблеми розслідування злочинів, учинених іноземцями, висвітлено в дисертаціях П. Г. Назаренка (2006), О. А. Калганової (2007), С. С. Кудінова (2009). Убачається, що існує нагальна потреба системного дослідження процесу розслідування злочинів, учинених іноземцями, з урахуванням новел законодавства та реалій практичної діяльності. Виходячи із широкого кола питань, які охоплюються проблематикою, акцентуємо увагу на початковому етапі розслідування таких злочинів.

Методику розслідування злочинів, учинених іноземцями, можна розглядати як окрему позавидову методику, в основі виділення котрої лежить криміналістичний критерій – особа злочинця, що є іноземцем, і відповідно розслідування злочинів характеризується кримінальними процесуальними, організаційно-тактичними та психологічними особливостями. Окреслення особливостей початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями, формування засад відповідної методики – є метою статті.

Іноземцем, згідно з п. 6 ст. 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», є особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав¹.

У ст. 10 КПК України серед засад кримінального провадження визначається така як «рівність перед законом і судом». У випадках і порядку, передбачених КПК України, певні категорії осіб (неповнолітні, іноземці, особи з розумовими і фізичними вадами) під час кримінального провадження користуються додатковими гарантіями.

Привертає увагу те, що права іноземця, який є підозрюваним чи обвинуваченим, дещо розширені, урахуовуючи особливості його правового статусу. Згідно з п. 18 ч. 3 ст. 42 КПК України підозрюваний, обвинувачений має право користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави. Аналогічне право є в потерпілого, свідка, інших учасників, що не володіють мовою кримінального провадження (п. 9 ч. 1 ст. 56, п. 4 ч. 1 ст. 66, п. 11 ч. 3 ст. 64¹ КПК України). Відповідно до п. 6 ч. 3 ст. 42 КПК України підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Наведені й інші положення зумовлені адаптацією вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів, провідних міжнародних договорів, що закріплюють основні права та свободи людини. Тобто за умови вчинення іноземцем злочину на території України відповідальність настає на загальних підставах. Однак слід урахувати особливості кримінального провадження

¹ Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. Відом. Верхов. Ради України. 2012. № 19–20. Ст. 179. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.

стосовно іноземців. Ці особливості також визначені в положеннях міжнародних договорів України, які додатково регламентують правовий статус іноземців, зокрема, які мають дипломатичний, консульський та інший вид імунітету, окремі питання кримінального провадження за їх участю. Це Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р., Генеральна угода про привілеї та імунітети Ради Європи 1949 р. з Протоколами до неї, Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р., Віденська Конвенція про консульські зносини 1963 р., Віденська Конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р. Із урахуванням їх положень укладаються двосторонні угоди.

Наприклад, Віденська Конвенція про консульські зносини 1963 р. встановлює привілеї та імунітети консульських установ і консульських посадових осіб. Так, консульська посадова особа не підлягає кримінальній відповідальності при виконанні нею консульських функцій, а якщо вона має дипломатичний паспорт, то має право відмовитися давати показання як свідок. Співробітники консульської установи та працівники обслуговуючого персоналу можуть бути викликані для дачі показань як свідки, але в разі їх відмови будь-які заходи примусу не можуть бути застосовані. Однак консульська особа має право за власною ініціативою чи на прохання компетентних органів держави перебування дати відповідні показання (статті 40–44)¹.

Належність іноземців до осіб, які користуються привілеями та імунітетами, водночас з документами, що засвідчують особу іноземця, посвідчується документами, що видаються Міністерством закордонних справ України (далі – МЗС України), відповідно до Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні². Документом (дозволом), що підтверджує належність іноземців до осіб, які користуються привілеями та імунітетами, є акредитаційні картки серій «Д», «К», «С», «А».

Під час розслідування злочинів, учинених іноземцями, і наявності підстав уважати, що іноземець, залучений до кримінального провадження, має певні привілеї та імунітети, слідчий з'ясовує це питання. Зокрема, він повинен направити запит до МЗС України з метою:

— перевірки, чи перебуває на дипломатичному, консульському обліку певний іноземець, якщо так, то на якому саме, які саме привілеї й імунітети розповсюджуються на цю особу, на підставі яких нормативно-правових актів (міжнародних угод, конвенцій та актів, виданих українськими органами влади);

— звернення з проханням до відповідної установи іноземної держави або організації в інтересах правоохоронного органу щодо підтвердження

¹ Віденська Конвенція про консульські зносини : прийнята 24.04.1963. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_047.

² Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : затв. Указом Президента України від 10.06.1993 № 198/93. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/198/93>.

повноважень цієї особи та наявності в неї імунітету, а також отримання необхідної згоди на проведення слідчих (розшукових) дій стосовно іноземця¹.

Комплекс заходів із перевірки правового статусу іноземця, підстав його перебування на території України, повинен уключати направлення запитів до інших компетентних суб'єктів (Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України, Державної прикордонної служби України).

Після цього з урахуванням особливостей слідчої ситуації, що склалася, слідчий вирішує, які саме процесуальні дії з іноземцем, його рідними або майном необхідно провести для розслідування злочину, та які дозволи згідно з вимогами чинного законодавства слід отримати, або присутність яких осіб треба забезпечити для проведення слідчих (розшукових) дій з іноземцем. Ідеться про отримання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності, допит іноземця, про присутність прокурора та представника МЗС України під час проведення обшуку в дипломатичній установі іноземної держави або в орендованих ними приміщеннях тощо².

Отже, своєчасне й повне встановлення особливостей кримінального процесуального та спеціального статусів іноземця дозволить слідчому визначитися з тим, які саме норми права (кримінального, кримінального процесуального, міжнародного) повинні застосовуватися під час відносин з ним. Це унеможливить порушення його прав під час розслідування, а також сприятиме належній організації роботи за кримінальним провадженням, оптимальному проведенню окремих слідчих (розшукових) дій з іноземцем.

Особливості кримінального провадження за злочинами, учиненими іноземцями, пов'язані з окремими ознаками особи іноземця як специфічного учасника кримінального процесу, зумовленими соціально-психологічною складовою, що має суб'єктивно-об'єктивну природу. Об'єктивна полягає в особливостях національно-громадянської психології, світосприйняття іноземця, його правового статусу, а також в існуванні спеціальних норм, у тому числі й міжнародних, що регулюють участь іноземців у кримінальному судочинстві нашої країни, суб'єктивна – у специфіці сприйняття іноземцем своєї особистої участі в розслідуванні та мотивації його дій у цьому процесі³.

Зазначені особливості іноземців потребують застосування під час судового розслідування певних організаційних заходів, наприклад, визначення черговості проведення з ними слідчих (розшукових) дій, оперативності їх проведення та ін. Психологічні риси іноземця змушують шукати більш ефективних, певною мірою специфічних тактичних прийомів роботи з іноземцями при розслідуванні. Важливо, що під час розслідування людина не повинна піддаватися дискримінації, образам за національною, етнічною

¹ Процесуальні та тактичні особливості провадження окремих процесуальних дій з участю іноземців : метод. реком. Луганськ : Голов. слідче упр. МВС України : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка, 2012. С. 11–12.

² Процесуальні та тактичні особливості провадження окремих процесуальних дій з участю іноземців. С. 12–13.

³ Там само. С. 4.

чи релігійною ознакою. Почуття, традиції іноземців повинні бути вивчені та враховані.

Дії, з яких розпочинається кримінальне провадження, мають важливе значення для подальшої організації розслідування. На практиці, коли до органу досудового розслідування надходить інформація про вчинення злочинів іноземцями, виникає необхідність її невідкладної перевірки, реєстрації, застосування заходів із метою фіксації та припинення злочинних дій. Необхідність проведення попередньої перевірки інформації зумовлена: недостатністю інформації для того, щоб зробити висновок про наявність ознак відповідного злочину; невпевненістю щодо достовірності отриманої інформації про вчинення злочину іноземцем (іноземцями) чи сумнівами щодо достовірних даних, наданих заявником.

Початковий етап розслідування злочинів, учинених іноземцями, спрямований на встановлення таких обставин:

— обставин, визначених ст. 91 КПК України, що підлягають доказуванню в кожному кримінальному провадженні;

— додаткових обставин. Ідеться про: а) обставини, що характеризують особу злочинця-іноземця (країна громадянства, соціальні, професійні відомості, злочинний досвід), за умови групового характеру злочину – форма й особливості співучасті; б) способи формування злочинного угруповання, його структура, склад, характер злочинної діяльності; в) транснаціональні зв'язки злочинного угруповання, територія (держави) поширення, спосіб підтримання зв'язку, фінансування вказаних осіб, особливості розподілу функціональних обов'язків; г) способи реалізації злочинної діяльності, у тому числі на території іноземних держав; д) з'ясування фактів перетину кордону іноземцями, підтримання зв'язків із іноземцями, які проживають за кордоном; виявлення каналів постачання заборонених чи обмежених у цивільному обігу речей, а також предметів, здобутих злочинним шляхом; е) кількісний склад злочинців при вчиненні кожного епізоду, конкретні дії кожного; є) виявлення осіб, які не брали безпосередньої участі у вчинених злочинах, але обізнані про їх підготовку й учинення; ж) наявність у групі конфліктів і протиріч, підстави їх виникнення; з) обставини, що характеризують фінансову діяльність іноземців і злочинних угруповань за їх участю: джерела отримання коштів, на які закуповуються вогнепальна та холодна зброя, наркотичні засоби, підтримується функціонування злочинців; кошти, які отримуються внаслідок збуту предметів, здобутих злочинним шляхом, джерело отримання й мета використання; способи легалізації отриманих доходів.

Перелік наведених обставин є орієнтовним і не вичерпний, однак дозволяє акцентувати увагу слідчого на низці ключових позицій, які повинні бути з'ясовані в кримінальному провадженні.

Початковий етап розслідування злочинів, учинених іноземцями, потребує вирішення проблемних питань, пов'язаних із:

1) установленням усіх осіб, що залучені до злочинного ланцюга, і необхідністю виявлення всіх його елементів;

2) високим рівнем підготовки злочинців, планів дій у різних ситуаціях;

3) необхідністю забезпечення оперативної взаємодії із іншими компетентними органами, у тому числі правоохоронними органами України, компетентними органами іноземних держав, залучення Інтерполу і Європолу, застосування заходів міжнародного співробітництва та ін.

Однією із важливих обставин, що підлягає встановленню на початковому етапі розслідування злочинів, учинених іноземцями, є правовий статус особи злочинця і законність перебування на території України згідно з установленними документами. Тому іноземець повинен надати до органу досудового розслідування ці документи, а в разі їх відсутності – відомості мають бути витребувані від уповноважених органів.

Передусім, це паспортний документ іноземця – документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, надає право на в'їзд або виїзд з держави і який визнається Україною. Визначаючи правовий статус іноземця та законність його перебування на території України, слід враховувати дію безвізового режиму між Україною і Європейським Союзом починаючи з 11 червня 2017 р.

Важливим є вивчення й інших документів. Це віза, посвідка на постійне чи тимчасове проживання, посвідчення біженця, картка мігранта та ін. За новими вимогами ці документи містять безконтактний електронний носій – імплантовану в бланк документа безконтактну інтегральну схему для внесення персональних даних, параметрів, у тому числі біометричних. Згідно із Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»¹ бланки документів, які містять безконтактний електронний носій, виготовляються відповідно до вимог державних (національних) і міжнародних стандартів та з урахуванням рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO) і повинні мати ступінь захисту, що унеможлиблює їх підроблення (ст. 15 цього Закону).

Отже, нині в Україні запроваджено функціонування ЄДДР – електронної інформаційно-телекомунікаційної системи, призначеної для зберігання, захисту, оброблення, використання й поширення визначеної Законом інформації про особу та про документи, що оформлюються із застосуванням засобів Реєстру, із забезпеченням дотримання гарантованих Конституцією України свободи пересування й вільного вибору місця проживання, заборони втручання в особисте та сімейне життя, інших прав і свобод людини та громадянина.

Формування типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями, супроводжується певними труднощами, що зумовлені процесом моделювання слідчих ситуацій із подальшим їх розв'язанням. Це визначається:

¹ Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. Відом. Верхов. Ради України. 2013. № 51. Ст. 716. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>.

— необхідністю врахування взаємозв'язку різних компонентів слідчої ситуації, слідчої та оперативної обстановки, розгалуженості злочинної структури іноземців, наявності міжрегіональних і міжнародних кримінальних зв'язків, достовірності та повноти одержаної оперативної інформації;

— складністю організації процесу реалізації оперативних матеріалів внаслідок залучення до розслідування злочинів, учинених іноземцями в складі злочинних угруповань, значної кількості сил і засобів підрозділів державних і правоохоронних органів (Національної поліції, МВС України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України, Державної митної служби України, Державної прикордонної служби України та ін.);

— складністю координації діяльності учасників слідчо-оперативної групи, що в деяких випадках складається зі співробітників, які не є підлеглими по службі один одному, а діяльність і критерії оцінювання роботи яких регламентовані різними відомчими нормативними актами;

— обмеженістю часових факторів, які можуть бути використані для підготовки тактичної операції, а також обмеженістю часу для її реалізації;

— необхідністю забезпечення безпеки учасників кримінального процесу;

— складністю поєднання особливих вимог до забезпечення таємниці слідства з боку окремих працівників правоохоронних органів і необхідності залучення великої кількості співробітників на початковому етапі, узгодження деяких заходів з органами прокуратури та суду;

— необхідністю застосування заходів міжнародного співробітництва в кримінальному провадженні, у тому числі співробітництва оперативних підрозділів держав із метою з'ясування обставин кримінального провадження.

Узагальнюючи, можна навести такі основні типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями.

Для першої ситуації характерним є те, що в розпорядженні правоохоронних органів є інформація про вчинення іноземцем (іноземцями) злочину. Особи, які вчинюють злочинні дії, не встановлені, але дослідження різних джерел інформації дозволяють зробити обґрунтовані припущення щодо них. Така ситуація є найбільш складною, оскільки потребує від слідчого значних професійних навичок і вмінь, аби вчасно виявити ознаки суб'єкта й мати можливість на цьому етапі розслідування застосувати необхідні криміналістичні рекомендації. За цих умов необхідно провести гласні та негласні слідчі (розшукові) дії, спрямовані на виявлення й документування злочинної діяльності.

Друга слідча ситуація характеризується більшим обсягом інформації щодо іноземців, які вчинюють злочини. Незважаючи на те, що всіх осіб, причетних до злочинної діяльності, ще не встановлено, слідчий має доказову й орієнтуючу інформацію, отриману із різних джерел, що засвідчує причетність іноземців до злочинних діянь. Необхідним є проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, застосування контролю за вчиненням злочину, як внутрішнього (на території України), так і зовнішнього за умови міжнародного співробітництва.

Третя слідча ситуація має ще більшу інформаційну визначеність щодо іноземців, які вчинюють злочини, є найсприятливішою для досудового розслідування. Наприклад, кількох членів злочинного угруповання затримано на місці вчинення злочину; досудове розслідування розпочинається за результатами реалізації оперативної інформації, проведення оперативно-розшукових заходів. Після огляду місця події проводяться слідчі (розшукові) дії, спрямовані на отримання доказів. Передусім вони спрямовуються на фіксацію злочинної діяльності, установлення всіх співучасників злочину. Доцільним є затримання підозрюваного на місці підготовки, учинення або приховування злочину.

Ефективним з точки зору наступного доказування є затримання злочинців на місці передачі чи збуту предметів злочинного посягання, зброї, наркотичних засобів (за умови попереднього документування злочинної діяльності). Успіх подальшого етапу розслідування залежатиме від того, наскільки детально встановлено всі складові злочинного механізму, зафіксовано причетність конкретних осіб до безпосереднього вчинення злочинних дій чи їх сприяння.

Формування типових слідчих ситуацій має важливе значення при розробленні методики розслідування злочинів, учинених іноземцями. Аналіз типових слідчих ситуацій створює передумови для їх розв'язання, надає досудовому розслідуванню цілеспрямованого характеру. Слідчий має змогу аналізувати подібні слідчі ситуації, алгоритми їх вирішення і творчо пристосовувати зазначені відомості для вирішення завдань конкретного кримінального провадження. Поєднання типового й індивідуального забезпечує ефективність розслідування злочинів.

ОСОБЕННОСТИ НАЧАЛЬНОГО ЭТАПА РАССЛЕДОВАНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШЕННЫХ ИНОСТРАНЦАМИ

Черноус Ю. Н., Шикоряк Н. Н.

Исследовано формирование теоретических принципов и практических рекомендаций относительно особенностей начального этапа расследования преступлений, совершенных иностранцами. Систематизировано законодательство, определяющее правовые и организационные особенности расследования преступлений, совершенных иностранцами. Обращено внимание на международные договоры Украины, закрепляющие основные права и свободы человека и регламентирующие правовой статус иностранцев с иммунитетом от уголовной юрисдикции Украины; нормативно-правовые акты Украины, определяющие правовой статус иностранцев и особенности уголовного производства с их участием. Подчеркнуто, что комплекс мер по проверке правового статуса иностранца, оснований его пребывания на территории Украины должен включать направление запросов компетентным субъектам (в Министерство иностранных дел Украины, Министерство юстиции Украины, Генеральную прокуратуру Украины, Государственную пограничную службу Украины). Начальный этап расследования преступлений, совершенных иностранцами, направлен на установление обстоятельств, определенных ст. 91 УПК Украины. Их перечень не является исчерпывающим, и во время расследования необходимо дополнительно устанавливать обстоятельства, которые характеризуют: личность

преступника-иностранца и групповой характер преступления; правовой статус иностранца; механизм преступной деятельности; международные связи преступников и др. Начальный этап расследования таких преступлений нуждается в решении проблемных вопросов, связанных с: установлением всех лиц, вовлеченных в преступную цепочку, и необходимостью выявления всех ее элементов; высоким уровнем подготовки преступников, наличием планов действий в разных ситуациях; необходимостью обеспечения оперативного взаимодействия с другими компетентными органами, привлечением Интерпола и Европола, использованием мер международного сотрудничества и др. Приведены типовые следственные ситуации этого этапа расследования: имеется информация о совершении преступлений иностранцами, однако их личности не установлены; собрана ориентирующая информация относительно иностранцев, совершивших преступления; есть информация о совершении преступлений конкретными иностранцами, которая подтверждается собранными доказательствами или их задержанием на месте преступления.

Ключевые слова: иностранец, правовой статус, расследование, следственная ситуация.

INITIAL STAGE PECULIARITIES OF INVESTIGATION OF CRIMES COMMITTED BY FOREIGNERS

Chornous Yu. M., Shykoriak M. M.

This article is aimed to formulate theoretical background and practical recommendations related to initial stage peculiarities of investigation of crimes committed by foreigners. Authors systematized the legislative acts defining key legal and organizational peculiarities of investigation of crimes committed by foreigners. Special attention is paid to Ukrainian international agreements with its provisions related to human rights and freedoms; international agreements defining the legal status of foreigners with immunity in terms of Ukrainian criminal jurisdiction; Ukrainian legislative acts defining the foreigners' legal status and peculiarities of relevant criminal proceedings. It is noted that set of measures for foreigner's legal status check along with grounds for his/her temporary residence within the territory of Ukraine must include submission of requests to competent agencies (Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine, Prosecutor-General's Office, State Border Guard Service of Ukraine). Initial stage of investigation of crimes committed by foreigners is aimed at detection of circumstances defined by Article 91 of Criminal Procedure Code of Ukraine. Their list is not exhaustive and during the investigation, it is necessary to additionally identify the circumstances that characterize: identity of the criminal alien and offense group nature; legal status of the foreigner; mechanism of criminal activity; international relations of criminals etc. Initial stage of investigation of crimes committed by foreigners sets task to find solution for specific issues related to identification of all persons involved in criminal activity (criminal network); high level of criminals' awareness and preparedness, presence plans of action in various situations; necessity to ensure interoperability with other competent agencies, involvement of Interpol and Europol, initiatives in the framework of international cooperation etc. Typical investigative situations this stage of investigation are presented: availability of data on crime commission by foreigners (perpetrators are not identified); accumulation of orientating information concerning foreigners who have committed crimes; there is an information on fulfilment of crimes by concrete foreigners which proves by collected evidence or their arrest at crime scene.

Keywords: foreigner, legal status, investigation, investigative situation.